

एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत मिति: २०७५।०७।२९

दीर्घकालीन बसोवासको व्यवस्था गर्ने सन्दर्भमा प्रक्रियागत सरलता कायम गरी आवश्यकता अनुसार भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरुमा एकीकृत रुपमा जग्गा तथा बस्ती विकास गर्न छुट्टै कार्यविधि लागू गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

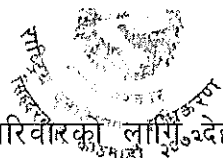
राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणबाट भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी ऐन, २०७२ को दफा ३१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो कार्यविधि तयार गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तत्काल लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :-

- (क) "प्राधिकरण" भन्नाले राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण सम्भन्नुपर्छ । सो शब्दले प्राधिकरणबाट अधिकार प्रत्यायोजन गरिएको मातहत निकाय वा कार्यालयलाई समेत जनाउँछ ।
- (ख) "जग्गा" भन्नाले कसैको हकभोगमा रहेको जुनसुकै जग्गा र त्यसमा स्थायीरूपले रहेको पर्खाल, घर, रुख आदि समेत सम्भन्नु पर्छ । सो शब्दले त्यस्तो जग्गामा स्थायीरूपले जडान भएको जुनसुकै वस्तु वा संरचनालाई समेत जनाउँछ ।
- (ग) "बस्ती" भन्नाले मानवीय बसोवास प्रयोजनको लागि निर्मित पूर्वाधार सहितको क्षेत्रलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (घ) "एकीकृत बस्ती" भन्नाले कुनै बस्ती विशेषमा उपलब्ध हुन सक्ने भौतिक, सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक पूर्वाधारहरु आदि समेतलाई व्यवस्थितरूपमा एकीकरण गरिएको योजनावद्ध बस्ती सम्भन्नु पर्छ ।
- (ङ) "पूर्वाधार" भन्नाले कुनै बस्ती विशेषमा उपलब्ध हुन सक्ने बाटो, खानेपानी, ढल, विद्युत जस्ता भौतिक पूर्वाधार, हेल्थपोष्ट, अस्पताल, विद्यालय, सेवा केन्द्र, सुरक्षा जस्ता सामाजिक पूर्वाधार, बैंक, वित्तीय संस्था, उद्योग, कलकारखाना जस्ता समृद्धि र समुन्नतिसंग सम्बन्धित आर्थिक पूर्वाधार तथा स्थानीय मूर्त तथा अमूर्त सम्पदासंग सम्बन्धित सांस्कृतिक पूर्वाधारहरु सम्भन्नु पर्छ ।
- (च) "योजना" भन्नाले भूकम्पपीडित व्यक्ति वा परिवार समेतलाई व्यवस्थितरूपमा बसोवास गराउने प्रयोजनको लागि एकीकृत बस्ती विकास गर्न राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण आफैले वा रितपूर्वक स्वीकृति प्रदान गरिएको संस्था वा समूहबाट सञ्चालन गरिने योजना सम्भन्नु पर्छ ।
- (छ) "योजना कार्यालय" भन्नाले योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्न प्राधिकरणबाट तोकिएको वा अधिकार प्रत्यायोजन गरिएको वा योजना सञ्चालन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको निकाय वा संस्था सम्भन्नु पर्छ ।
- (ज) "योजना प्रस्तावक" भन्नाले कार्यविधिको देहाय दफा ४ (क) बमोजिमका न्यूनतम १० (दश) भूकम्पपीडित लाभग्राही परिवार मिलेर एकीकृत बस्तीका लागि आवश्यक कागजात संलग्न गरी पेश भएको प्रस्तावका निवेदकहरुलाई सम्भन्नु पर्छ ।

३. बस्ती विकासका विकल्पहरू : भूकम्पपीडित परिवारको लागि देहायको विकल्प अनुरूप बस्ती विकास गरिने वा गर्न दिइनेछ :-

- (क) बस्ती स्थानान्तरण : भौगर्भिक वा अन्य कारणले साविक स्थानमा बस्तीको पुनर्निर्माण गर्नु सुरक्षित नहुने भएमा उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी त्यस्तो बस्तीलाई न्यूनतम पूर्वाधार तथा सेवा सुविधा समेत उपलब्ध हुने गरी एकीकृत रुपमा एक वा विभिन्न स्थानमा स्थानान्तरण गरिनेछ ।
तर, जोखिमयुक्त भनी पहिचान गरिएको बस्तीको जग्गामा कुनै पनि परिवारलाई आवासीय प्रयोग गर्न दिइने छैन ।
- (ख) मिश्रित व्यवस्था : बसोबास गराउनु पर्ने परिवार संख्या र योजनास्थलको सम्भाव्यता हेरी उपयुक्त भएमा केही परिवारलाई साविककै स्थानमा बसोबास गराई स्थानान्तरण गर्नेपनि परिवारलाई मात्र अन्यत्र लग्ने गरी मिश्रित रुपमा पनि बस्ती व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ ।
- (ग) छरिएर रहेका घरहरूको एकीकृत बस्ती विकास : छरिएर रहेका भूकम्पपीडित लाभग्राहीहरूले एकीकृत बस्ती विकास गर्न चाहेमा उपयुक्त स्थानमा एकीकृत बस्ती विकास गर्न सक्नेछन् ।

४. बस्ती विकासका आधारहरू : एकीकृत बस्ती विकास योजना देहायका आधारहरूमा गरिनेछ :-

- (क) एकीकृत बस्ती विकासको लागि योग्य लाभग्राही : देहायका भूकम्पपीडित निजी आवास पुनर्निर्माण लाभग्राही परिवार एकीकृत बस्ती विकास गर्नका लागि योग्य लाभग्राही हुनेछन् ।
- (अ) जोखिमयुक्त बस्तीका भूकम्पपीडित लाभग्राही ।
(आ) जोखिम वर्गमा पर्ने भूकम्पपीडित लाभग्राही ।
(इ) भूमिहीन भूकम्पपीडित लाभग्राही ।
(ई) गुनासो संवोधनबाट कायम भई आएका भूकम्पपीडित लाभग्राही ।
(उ) संभ्रौता भएपनि निजी आवास पुनर्निर्माणको कार्य थालनी नगरेका भूकम्पपीडित लाभग्राही ।
(ऊ) हालसम्म सम्भ्रौता नभएका भूकम्पपीडित लाभग्राही ।
- (ख) योजना प्रस्तावक : माथि बुदाँ नं. (क) मा उल्लिखित एकीकृत बस्ती विकासको लागि योग्य लाभग्राही परिवारहरू आफैले मिलेर वा अन्य सम्बन्धित निकायको सहयोगमा जग्गाको व्यवस्था गरी एकीकृत बस्ती विकास योजना प्रस्ताव गर्न सक्नेछन् । प्राधिकरण वा अन्य कुनै सरोकारवाला निकाय वा दातृसंस्थाले योजना तयार पार्न सहयोग गर्न सक्नेछन् ।
- (ग) न्यूनतम लाभग्राही परिवार संख्या : यस कार्यविधि वमोजिमको योजना सञ्चालन गर्न कम्तिमा १० (दश) घरपरिवारको सहभागिता अनिवार्य हुनेछ । १० (दश) परिवार भन्दा कम परिवारहरूले सरकारबाट प्राप्त सुविधा लिई आफूलाई उपयुक्त हुने सुरक्षित स्थानमा घर निर्माण गर्नेछन् । १० (दश) परिवार भन्दा कमको बस्तीका लागि पूर्वाधार विकासमा प्राधिकरणबाट प्राप्त हुने सहयोग उपलब्ध हुने छैन ।
- (घ) घडेरी जग्गा व्यवस्थापन : बस्ती स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भूकम्पपीडित परिवारलाई एकीकृत बस्तीको विकसित घडेरी जग्गा वा प्राधिकरणले तोकेको घडेरी जग्गा वापत प्रदान गरिने रकममध्ये कुनै एक लिने विकल्प प्रदान गरिने छ ।

(ड) पूर्वाधार विकासमा सहयोग : एकीकृत बस्ती विकासको लागि विभिन्न पूर्वाधार तथा सेवा निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने रकम योजना प्रस्तावकले अन्यथा प्रस्ताव गरेमा बाहेक सरकारीस्तरबाट प्राधिकरणमार्फत् उपलब्ध गराइनेछ । यस प्रयोजनको लागि विभिन्न पूर्वाधारसँग सम्बन्धित निकायहरु तथा स्थानीय तहसँग आवश्यकता अनुसार प्राधिकरणले समन्वय गर्नेछ ।

(च) सम्पदा बस्तीमा थप सहयोग : सम्पदा बस्ती क्षेत्र भनी प्राधिकरणबाट किटान भएका बस्तीको पूर्वाधार विकास योजनामा प्राधिकरणले प्राविधिक एव आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने छ । साथै सम्पदा बस्तीको लाभग्राहीलाई प्राचीन स्वरूप भल्कने गरी निजी आवास पुनर्निर्माण गर्दा प्राधिकरणले थप सहयोग उपलब्ध गराउने छ ।

(छ) आय आर्जन : बस्ती स्थानान्तरण योजना तर्जुमा गर्दा प्रस्तावित योजनास्थलमा स्थानान्तरण हुने परिवारहरुको लागि आय आर्जन सहित जीविकोपार्जनको व्यवस्थाका सम्बन्धमा समेत ध्यान दिनु पर्नेछ ।

५. जग्गा व्यवस्था : (१) बस्ती स्थानान्तरणबाट आएका भूकम्पपीडित लाभग्राही वा भूमिहिन भूकम्पपीडित लाभग्राहीहरुले जग्गा व्यवस्थापनको लागि राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणमार्फत प्राप्त अनुदान रकमबाट खरिद गरेको वा प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्ती गरी उपलब्ध गराइएको जग्गामा एकीकृत बस्ती विकास गर्नु पर्नेछ ।

(२) छरिएर रहेका भूकम्पपीडित लाभग्राहीहरुले एकीकृत बस्ती विकासका लागि जग्गा व्यवस्था आफैले गर्नु पर्नेछ ।

६. योजना तर्जुमा : (१) दफा ३ अनुरूप एकीकृत बस्ती विकासको योजना तर्जुमा गर्दा 'प्रारम्भिक योजना' र 'विस्तृत योजना' गरी दुई चरणमा तर्जुमा गर्नु पर्नेछ ।

(२) प्रारम्भिक योजना तर्जुमा गर्दा देहायका विषयहरु समावेश गर्नु पर्नेछ :-

(क) स्थलगत सर्भेक्षण र तथ्याङ्क सङ्कलन : पुनर्निर्माण गरिने वा स्थानान्तरण गरिने सम्भावित बस्तीको अवस्थिति, भौगर्भिक संरचना, जग्गाको कित्ता, नक्शा, जग्गाधनीको विवरण, विद्यमान आर्थिक र सामाजिक स्थिति, उपलब्ध पूर्वाधार तथा सेवा सुविधाहरु, उपलब्ध स्रोतसाधन आदिको विषयमा स्थलगत अध्ययन गरी आवश्यक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने ।

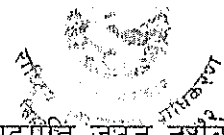
(ख) तथ्याङ्क विश्लेषण : सङ्कलित तथ्याङ्क एवं सूचना अध्ययन तथा विश्लेषण गरी बस्ती विकासको लागि उपयुक्त विकल्प छनौट गर्ने ।

(ग) जग्गा विकासको विकल्प : योजनामा जग्गा विकासको लागि देहायमध्ये कुनै वा सबै विकल्पहरुको प्रयोग गर्न सकिनेछ :-

(अ) निर्देशित जग्गा विकास (*Guided Land Development*) अनुसार बस्तीमा सडक सञ्जाल विस्तार गरी आवश्यक पूर्वाधारसहित एकीकृत बस्ती विकास गर्ने,

(आ) योजनास्थलका सबै जग्गाधनी तथा मोहीहरुको सहभागिता जुटाई योजनास्थलका कित्ता जग्गाहरु समायोजन (*Land Readjustment*) गरी एकीकृत बस्ती विकास गर्ने,

सचिव

(इ) जग्गाधनी र मोहीको सहमति जुटाउन नसकेर वा अन्य कुनै कारणवश जग्गा एकीकरण हुन नसक्ने भएमा जग्गा प्राप्ति गरी घर तथा घडेरी (Site and Services) विकास गरी एकीकृत बस्ती विकास गर्ने,

(घ) जग्गा विकास तथा वितरण योजना : स्थानीय तहको कुनै जग्गा खण्डीकरण नीति भए सोसंग सामञ्जस्य हुने गरी जग्गा विकास योजना र घडेरी जग्गा (Plot) वितरण योजना तयार गर्नु पर्नेछ । स्थानान्तरण योजनामा कुन कुन परिवारलाई कुन कुन स्थानमा स्थानान्तरण गरिने हो स्पष्ट पहिचान गरी सरोकारवालाहरुको सहमति समेत जुटाउनु पर्नेछ । पूर्वाधार, खुला क्षेत्र, सार्वजनिक भवन आदिका लागि जग्गाधनी/उपभोक्ताहरुले सामूहिकरूपमा जग्गा व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(ङ) स्थानान्तरण वा मिश्रित योजना भएमा स्थानान्तरण गरिने स्थानमा थप हुने परिवारलाई प्रस्तावित योजनास्थलले धान्न सक्ने क्षमता, रोजगारको लागि आवश्यक थप अन्य व्यवस्था, योजनास्थलका साविक बासिन्दाहरुबाट योजनामा हुन सक्ने सहभागिता वा सम्भावित अवरोध आदि विषयमा समेत विश्लेषण गरिएको हुनु पर्नेछ ।

(च) प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको प्रचलित मापदण्ड विपरीत नहुने गरी प्रस्तावित बस्तीमा लागू गरिने निर्माण सम्बन्धी मापदण्डसमेत प्रस्ताव गरिएको हुनु पर्नेछ । अनुसूची १ मा त्यस्तो मापदण्डको न्यूनतम आवश्यकता प्रस्तुत गरिएको छ ।

(३) यस कार्यविधिको दफा ७ को प्रक्रिया पुरा गरी प्रारम्भिक योजनाको स्वीकृति पश्चात् देहायबमोजिम विस्तृत योजना तर्जुमा गर्नु पर्नेछ :-

(क) बस्ती पुनर्निर्माण योजना तयार गर्दा हालको बस्तीको आकार, उपलब्ध पूर्वाधार तथा सेवाको अवस्था, योजना कार्यान्वयनको क्रममा थप आवश्यक पर्ने पूर्वाधार, सुरक्षित निर्माणको आधार, पूर्वाधार निर्माणमा सम्बन्धित सरकारी निकाय वा प्रस्तावक वा स्थानीय तहको लागत सहभागिता सहितको प्रतिबद्धता, योजनाको लागत (Detail Design, Drawings, Estimate आदि सहित) जस्ता विवरणहरु समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(ख) बस्तीलाई आंशिकरूपमा मात्र स्थानान्तरण गर्ने भएमा साविक बस्तीमा हुने बस्ती तथा नयाँ प्रस्तावित स्थानमा गरिने बस्तीको विकासको लागि बेग्ला बेग्लै योजना तयार गर्नु पर्नेछ ।

(ग) एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी विस्तृत योजना प्रस्तावमा निम्न पक्षहरुको विस्तृत अध्ययन प्रस्तावहरु समावेश भएको हुनु पर्नेछ ।

(अ) भौतिक पक्ष : योजनास्थलभित्रको भौतिक पूर्वाधार विकास योजना, प्रमुख पूर्वाधार सेवालाई बाह्य प्रणालीसंग एकीकरण गर्ने योजना, निर्माण तथा भौतिक विकास योजना सम्बन्धी प्रस्ताव ।

(आ) वित्तीय पक्ष : योजनाको लागत, लागत सहभागिता, लागत बेहोर्ने स्रोतहरु सम्बन्धी प्रस्ताव ।

(इ) सामाजिक पक्ष : शिक्षा र स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित पूर्वाधार सम्बन्धी प्रस्ताव ।

(ई) आर्थिक पक्ष : रोजगारको आवश्यकता र अवसर, घरेलु उद्योग र साना बजार पूर्वाधार सम्बन्धी प्रस्ताव ।

(उ) व्यवस्थापन पक्ष : लागत सहभागिता तथा योजना निर्माण, हस्तान्तरण, सञ्चालन र मर्मत सम्भारको लागि प्रस्तावित व्यक्ति, संस्था वा निकायहरुको सहमति सम्बन्धी प्रस्ताव ।

सचिव

(ऊ) अन्य विविध : सांस्कृतिक विरातावरणीय र अन्य आवश्यक विषयगत विवरणहरु सहितको प्रस्ताव ।

७. योजना प्रस्ताव तथा स्वीकृति (१) दफा ६ को उपदफा (२) बमोजिम एकीकृत बस्ती विकासको प्रारम्भिक योजना तर्जुमा गरी सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले स्वीकृतिका लागि निम्न कागजात सहित सम्बन्धित जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ :-

- (क) योजनामा सहभागी हुने दफा ४ (क) बमोजिमका भूकम्पपीडित लाभग्राहीको निवेदन । योजना प्रस्ताव सम्बन्धी निवेदनको नमूना अनुसूची- २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- (ख) एकीकृत बस्ती विकास गरिने योजनास्थलमा पर्ने जग्गाको नापी नक्शा र कित्ताहरुको सूची ।
- (ग) जग्गाधनीहरुको मञ्जुरीनामा, नागरिकता र जग्गाधनी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
- (घ) योजनास्थलमा जग्गा नभएका अन्य व्यक्ति पनि सहभागी हुने भए तत्सम्बन्धी विवरण र त्यस्ता व्यक्तिहरुको मञ्जुरीनामासहित नागरिकताको प्रतिलिपि ।
- (ङ) बस्ती विकास सम्बन्धी अवधारणा नक्शा सहितको भौतिक विकास योजना ।
- (च) प्रस्तावित बस्तीको भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदन ।
- (छ) कित्ता नक्शामा प्रस्तावित योजनास्थल तथा नयाँ प्रस्तावित कित्ता सहितको नक्शाङ्कन ।
- (ज) पूर्वाधार विकासमा स्थानीय तह तथा उपभोक्ताबाट हुने लागत सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
- (झ) सम्बन्धित स्थानीय तहको बोर्डको निर्णय ।
- (ञ) अन्य सान्दर्भिक र आवश्यक विषयहरुसहितको योजना प्रतिवेदन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त प्रारम्भिक योजनाको प्रस्ताव उपर अध्ययन गरी सम्बन्धित जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईले केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाई र केन्द्रीय आयोजना कार्यान्वयन इकाईले प्राधिकरणमा आवश्यक स्वीकृतिका लागि पठाउनेछ ।

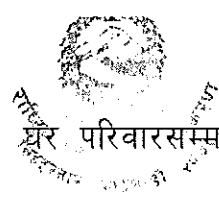
(३) प्राधिकरणको कार्यकारी समितिले उपदफा (२) बमोजिम प्रस्तावउपर आवश्यक निर्णय गर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम कार्यकारी समितिबाट प्रारम्भिक योजना स्वीकृत भए पश्चात् दफा ६(३) अनुसार विस्तृत योजना तयार गरी सम्बन्धित स्थानीय तहमार्फत जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

साथै सम्बन्धित जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईले नयाँ योजना अनुरूप कित्ताकाट एवं नामसारी गर्न जिल्लास्थित नापी कार्यालय एवं मालपोत कार्यालयमा पठाउनु पर्ने छ र सम्बन्धित नापी कार्यालय एवं मालपोत कार्यालयले सो अनुरूप कित्ताकाट एवं नामसारी गरिदिनु पर्ने छ ।

(५) यसरी प्राप्त विस्तृत योजना प्रस्तावउपर अध्ययन गरी सम्बन्धित जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईले "भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी सार्वजनिक खरिद कार्यविधि, २०७२" अनुसार स्वीकृत गर्नेछ वा तालुक निकायमा पेश गरी आवश्यक स्वीकृति लिनेछ ।

८. योजना कार्यान्वयन : (१) दफा ७ बमोजिम स्वीकृत योजना प्रचलित कानूनबमोजिमको अधिनमा रही तपसिलबमोजिम कार्यान्वयन गरिनेछ । योजना कार्यालयले आवश्यक पर्ने जनशक्ति काजमा राखी काममा लगाउन सक्नेछ ।

- (क) १० (दश) देखि ९९ (उनान्सय) घर परिवारसम्मको एकीकृत बस्ती विकास योजना सम्बन्धित स्थानीय तहबाट ।
- (ख) ९९ (उनान्सय) भन्दा बढी घर परिवारको एकीकृत बस्ती विकास योजना जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई वा प्राधिकरणले तोकेको निकायबाट ।

- (२) माथि जे लेखिएको भए तापनि योजना कार्यान्वयन गर्न प्राधिकरणले कानूनबमोजिम उपभोक्ता समिति, जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (भवन), स्थानीय तह वा प्राधिकरण आफैले गर्ने गराउने गरी निर्णय गर्न सक्ने छ ।
- (३) प्राधिकरणबाट प्रारम्भिक योजना स्वीकृत भए पश्चात् योजना कार्यान्वयन गर्ने निकायले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी योजना क्षेत्रभित्रका जग्गाको हक हस्तान्तरण रोक्का राख्ने प्रक्रिया अगाडि बढाउन सक्नेछ । तर स्वीकृत अवधारणा नक्शा अनुसार निजी आवास पुनर्निर्माणका लागि तोकिएको योजना कार्यान्वयन गर्ने निकायले निर्माण अनुमति दिन सक्नेछ ।

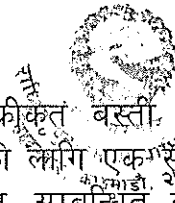
९. बजेट व्यवस्था : (१) विस्तृत योजना स्वीकृत भए पश्चात् योजना कार्यान्वयन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्थाको लागि सम्बन्धित कार्यालयले राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणमा माग गर्नु पर्नेछ र राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले देहायबमोजिमको आधारमा बजेट व्यवस्था गर्नेछ ।

- (क) स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने १० (दश) देखि ९९ (उनान्सय) घर परिवारसम्मको बस्ती विकास योजनाको लागि तपसिल बमोजिमको आधारमा बजेट व्यवस्था हुनेछ ।

योजना स्थल रहेको क्षेत्र	अधिकतम सहयोग रकम (प्रति परिवारको दरले हुने गरी)
(क) हिमाली क्षेत्र	पाँचलाख रुपैयासम्म
(ख) पहाडी ग्रामीण क्षेत्र	चारलाख रुपैयासम्म
(ग) पहाडी शहरी र तराई क्षेत्र	तीनलाख रुपैयासम्म

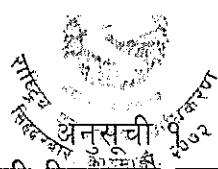
द्रष्टव्य :

- (१) यो रकम परिवारहरूलाई नभएर योजनामा संलग्न परिवार संख्याको आधारमा प्रति परिवारका दरले तोकिएको कार्यालय वा निकायलाई उपलब्ध गराइनेछ ।
- (२) यस रकमको उपयोग योजना स्थल भित्रको भौतिक, सामाजिक र आर्थिक पूर्वाधार निर्माणको लागि मात्र खर्च गर्न सकिनेछ ।
- (३) योजनास्थलसम्म बाह्य पूर्वाधार सेवा जोड्नको लागि र नपुग पूर्वाधारका लागि सम्बन्धित स्थानीय तह वा अन्य सरकारी कार्यालयबाट बजेट व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (४) उल्लिखित व्यवस्था अनुसार अनुदान रकम उपलब्ध गराउँदा सम्भौता अनुसारको कुल अनुदान रकमको ४० प्रतिशत प्रथम किस्ता स्वरूप, थप ४० प्रतिशत रकम प्रथम किस्ता रकम बराबर कार्य प्रगतिको आधारमा र बाँकि २० प्रतिशत रकम कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा निकास गरिने छ ।
- (ख) तोकिएको निकायबाट कार्यान्वयन हुने ९९ (उनान्सय) भन्दा बढीको घर परिवारको बस्ती विकास योजनाको लागि स्वीकृत विस्तृत योजना प्रतिवेदनको आधारमा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणबाट बजेट व्यवस्था हुनेछ । प्राधिकरणले सम्भव भएसम्म सम्बन्धित स्थानीय समुदाय, स्थानीय तह, प्रदेश सरकार वा अन्य निकायबाट लागत सहभागिता गराउन वा निश्चित पूर्वाधार निर्माण गराउन प्रोत्साहित गर्नु पर्नेछ ।

१०. सहजीकरण तथा समन्वय समिति : (१) एकीकृत बस्ती विकासको समग्र योजनाको अध्ययन, सहजीकरण, कार्यान्वयन तथा मार्गनिर्देश गर्नको लागि एक सहजीकरण एवं समन्वय समिति रहनेछ । समितिको संयोजकमा स्थानीय तहको प्रमुख, सम्बन्धित वडा अध्यक्ष, स्थानीय तहमा खटिएका इन्जिनियर सदस्य एवं प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सदस्य-सचिव रहनेछन् । सहजीकरण एवं समन्वय समितिको कार्य प्रक्रिया समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (२) समितिमा सम्बन्धित जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईहरु, वन, मालपोत, शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागसँग सम्बन्धित स्थानीय कार्यालयका प्रमुख तथा अधिकृत प्रतिनिधिहरुलाई आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।
- (३) सहजीकरण तथा समन्वय समितिले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
११. उपभोक्ता सम्बन्धी व्यवस्था : एकीकृत बस्ती विकासका लागि लाभग्राही स्वयं सहभागी भएको उपभोक्ता समिति दर्ता गरी योजना प्रस्ताव गरेको अवस्थामा "भूकम्पबाट प्रभावित संरचनाको पुनर्निर्माण सम्बन्धी सार्वजनिक खरिद कार्यविधि, २०७२" अनुसार स्थानीय तहले जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाईको समन्वयमा उपभोक्ता समितिमार्फत कार्य गराउनेछ । तर कुनै कारणवश खरिद कार्यविधि अनुरूप बोलपत्रको माध्यमद्वारा कार्य गराउन आवश्यक भएमा यस व्यवस्थाले कुनै बाधा पार्ने छैन ।
१२. स्तर कायम गर्नुपर्ने : निजी आवास पुनर्निर्माण गर्दा त्यस प्रयोजनको लागि सरकारले निर्धारण गरेको न्यूनतम मापदण्ड, गुणस्तर, निर्माण संहिता आदिको पूर्ण पालना गर्नु पर्नेछ ।
१३. स्वामित्व हस्तान्तरण नहुने : यस कार्यविधि बमोजिम प्राधिकरणले उपलब्ध गराएको घर जग्गा भए सो आवास इकाईको स्वामित्व भूकम्पपीडित परिवारको नाममा कायम भएको १० वर्षको अवधिसम्म निजको मृत्यु भई हकवालाको नाममा नामसारी गर्ने बाहेक अरु कुनै पनि तवरले अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाको नाममा हस्तान्तरण गर्न सकिने छैन ।
१४. रोक्का फुकुवा गर्ने : आयोजना क्षेत्रभित्रको घडेरी जग्गा विकास भएपछि माथि दफा ८ (३) बमोजिम रोक्का रहेको जग्गा फुकुवा गरी सम्बन्धित भूकम्पपीडित लाभग्राहिहरुलाई स्वामित्व हस्तान्तरणका लागि योजना कार्यान्वयन गर्ने निकायले सम्बन्धित मालपोत कार्यालयमा लेखी पठाउने छ ।
१५. निर्देशन पालना गर्नुपर्ने : एकीकृत बस्ती विकासका क्रममा जग्गा विकास गर्ने कार्यलाई शीघ्रता प्रदान गर्न वा अन्य कुनै पनि अवस्थामा प्राधिकरणले उपयुक्त विधि र प्रक्रिया सिफारिश गरी योजना प्रस्तावक वा कार्यान्वयन गर्ने निकाय वा संस्थालाई कुनै पनि समयमा निर्देशन दिन सक्नेछ । योजना कार्यान्वयनको सन्दर्भमा प्राधिकरणले दिएको निर्देशन पालना गर्नु त्यस्तो निकाय वा संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।
१६. कार्यविधि बमोजिम हुने : यस कार्यविधिमा लेखिएको विषयमा यसै बमोजिम र यसमा उल्लेख नभएको अन्य विषयको हकमा प्रचलित नेपाल कानूनबमोजिम हुनेछ ।
१७. खारेजी र बचाउ : प्राधिकरणबाट स्वीकृत भै लागू भएको एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४ खारेज गरिएको छ । उक्त कार्यविधि बमोजिम स्वीकृत भै हालसम्म भए गरेका कामहरु यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिने छ ।

सचिव

एकीकृत बस्ती विकासको न्यूनतम मापदण्ड
(दफा ६ (२) (च) संग सम्बन्धित)

१. योजनास्थल पहिचान गर्ने आधारहरु :

आधार	सूचक	कैफियत
भौगर्भिक अवस्था	प्राधिकरणबाट खटिएको प्राविधिक टोलीले बस्ती विकासको लागि उपयुक्त भनी सिफारिश गरेको स्थल हुनुपर्ने	अध्ययन प्रतिवेदन
भौतिक पूर्वाधार	सडक सञ्जाल वा ग्रामीण मूल बाटोसंग जोडिएको खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धी पूर्वाधार भएको वा निर्माण गर्न सकिने	स्थलगत अध्ययन
	विद्युत सेवाको उपलब्धता भएको स्थानलाई प्राथमिकता	
	स्थानान्तरण हुने परिवारको जीविकोपार्जन साविक बस्तीसंग नै कायम रहने भए प्रस्तावित बस्ती दैनिक आवागमन गर्न सकिने दूरीमा रहेको	
	वातावरणमा बस्ती विकासबाट प्रतिकूल असर नपर्ने स्थान हुनुपर्ने	
सामाजिक पूर्वाधार	सकभर प्राथमिक विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी र प्रहरी चौकी भएको	
आर्थिक पूर्वाधार	पसल, बैंक वा वित्तीय संस्था, साना उद्योग आदि भएको वा हुनसक्ने	

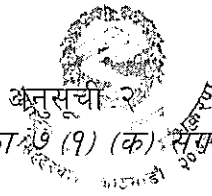
२. बस्ती विकासको मापदण्ड :

आधार	सूचक	
सडक	सडक भए कम्तिमा ४ मिटर र ग्रामीण मूल बाटो भए कम्तिमा १.२ मिटर चौडा	
खानेपानी	७ घरपरिवारको लागि कम्तिमा एउटा धारा	
ढल निकास	सतह ढल र फोहोर ढलको बेग्लै निकास	
खुल्ला क्षेत्र	प्रत्येक २० आवास एकाईको लागि कम्तिमा ८० वर्गमिटरको खुल्ला क्षेत्र	
घडेरी	स्थानीय निकायले तोके बमोजिमको न्यूनतम क्षेत्रफल र मोहडा	
फोहोर मैला व्यवस्थापन	प्रत्येक आवास एकाईमा निकास सहितको एक शौचालय	
	प्रत्येक खुल्ला क्षेत्रमा महिलाको लागि एक र पुरुषको लागि एक व्यवस्थित निकास सहितको सार्वजनिक शौचालय	
विद्यालय	सम्भाव्यता अनुसार एउटा प्राथमिक विद्यालय	
स्वास्थ्य सेवा	सम्भाव्यता अनुसार एउटा स्वास्थ्य केन्द्र	
भवन मापदण्ड	स्थानीय तहले तोके बमोजिम	

Mn

सचिव

(कार्यविधि को दफा १९ (क) सम्बन्धित)

मिति:

श्री जिल्ला आयोजना कार्यान्वयन इकाई (भवन)

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण

..... जिल्ला ।

मार्फत : महानगर/उप-महानगर/नगर/गाउँपालिका,..... जिल्ला

विषय : एकीकृत बस्ती योजना प्रस्ताव पेश गरेको ।

प्रस्तुत विषयमा हामी देहाय बमोजिमका भूकम्पपीडित लाभग्राही/उपभोक्ताहरूले एकीकृत बस्ती विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ बमोजिमको शर्त बन्देजमा रही एकीकृत बस्ती योजना प्रस्ताव पेश गरेका छौं । नियमानुसार बस्ती विकास योजना स्वीकृत गरी पूर्वधार सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थाका लागि अनुरोध गर्दछौं ।

संलग्न गरिएका कागजातहरू

- (क) एकीकृत बस्ती विकास गरिने योजनास्थलमा पर्ने जग्गाको नापी नक्शा र कित्ताहरूको सूची ।
- (ख) जग्गाधनीहरूको मञ्जुरीनामा, नागरिकता र जग्गाधनी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी ।
- (ग) योजनास्थलमा जग्गा नभएका अन्य व्यक्ति पनि सहभागी हुने भए तत्सम्बन्धी विवरण र त्यस्ता व्यक्तिहरूको मञ्जुरीनामा सहित नागरिकताको प्रतिलिपी ।
- (घ) बस्ती विकास सम्बन्धी अवधारणा नक्शा सहितको भौतिक विकास योजना ।
- (ङ) प्रस्तावित बस्तीको भौगर्भिक अध्ययन प्रतिवेदन ।
- (च) कित्ता नक्शामा प्रस्तावित योजनास्थल तथा नयाँ प्रस्तावित कित्ता सहितको नक्शाङ्कन ।
- (छ) पूर्वाधार विकासमा स्थानीय तह तथा उपभोक्तावाट हुने लागत सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
- (ज) सम्बन्धित स्थानीय तहको बोर्डको निर्णय ।
- (झ) अन्य सान्दर्भिक र आवश्यक विषयहरू सहितको योजना प्रतिवेदन ।

निवेदकहरू

क्र.सं.	नाम, थर	ठेगाना	हस्ताक्षर
१.			
२.			
३.			
४.			
५.			
६.			
७.			
८.			
९.			
१०.			

(संख्या धेरै भए थप गर्दै जाने)

९

सचिव